

การระดมสมองเพื่อการพัฒนามหาวิทยาลัยในระยะยาว ครั้งที่ 26

คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

เรื่อง การฟื้นฟูและขับเคลื่อนประเทศไทย ภายหลังวิกฤติ

“เมฆา – พฤษภา มหาวินาศ (2553)”

วันศุกร์ที่ 11 มิถุนายน 2553

ณ ห้องประชุมสนั่น สุมิตร

อาคารสำนักงานอธิการบดี ชั้น 9

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ผู้ร่วมระดมสมอง

1. รศ. ดร. ไพบุลย์	หังสพฤกษ์	ที่ปรึกษามหาวิทยาลัย	
2. ดร. ทองนิต	หงส์ลดาธรมภัก	นายกสภามหาวิทยาลัย	ประธาน
3. รศ. ดร. หริส	สุตะบุตร	อุปนายกสภามหาวิทยาลัย	กรรมการ
4. ศ. ดร. พจน์	สะเพียรชัย	กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ	
5. ศ. ดร. ยงยุทธ	ยุกทวงศ์	กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ	
6. นายปราโมทย์	ไม้กัลด	กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ	
7. นายไพบุลย์	วัฒนศิริธรรม	กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ	
8. นายธีระพล	พฤกษาทร	กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ	
9. ดร. พิสิฐ	ลี้อาธรรม	กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ	
10. นายเชมทัต	สุคนธสิงห์	กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ	
11. นายแสงไชย	รัตนโชตินันท์	นายกสมาคมนักศึกษาเก่า	กรรมการ
12. รศ. เกษม	เพชรเกตุ	ผู้แทนนักศึกษาเก่า	กรรมการ
13. รศ. ดร. ไกรวุฒิ	เกียรติโกมล	อธิการบดี	กรรมการ
14. รศ. อติศักดิ์	พงษ์พลผลศักดิ์	ประธานสภาคณาจารย์และพนักงาน	กรรมการ
15. รศ. ดร. ทิพาพร	อยู่วิทยา	กรรมการจากสภาวิชาการ	กรรมการ
16. รศ. ดร. สุวิทย์	เตีย	คณาจารย์ประจำ	กรรมการ
17. ดร. วรรณ	เต็มสิริพจน์	พนักงานประจำ	กรรมการ
18. ดร. เกษรา	วามะศิริ	รองอธิการบดีอาวุโสฝ่ายบริหาร	เลขานุการ
19. ดร. ธีราพร	ชัยอรุณดีกุล	ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด	ผู้ช่วยเลขานุการ
20. นางสาวนงลักษณ์	อ่องสุวรรณ	หัวหน้างานการประชุมและพิธีการ	ผู้ช่วยเลขานุการ
21. รศ. ดร. สมชาย	จันทร์ชานา	รองอธิการบดี	
22. รศ. ดร. วนิดา	พวงกุล	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย	
23. รศ. ดร. โสพล	สุวรรณเย็น	รองอธิการบดีวิทยาเขต	
24. ผศ. สุภาณี	เลิศไตรรักษ์	รองอธิการบดีฝ่ายบุคคล	
25. ศ. ดร. สมชาย	ชูชีพสกุล	รองอธิการบดีอาวุโสฝ่ายวิชาการ	
26. รศ. ดร. อภิชาติ	เทอดโยธิน	รองอธิการบดีฝ่ายการเงินและทรัพย์สิน	

27. ผศ. ดร. พรณภิส	ดาราสว่าง	คณบดีคณะศิลปศาสตร์
28. ผศ. ดร. วรณช	เกดสินธุ์ชัย	คณบดีคณะวิทยาศาสตร์
29. รศ. ดร. บุญเจริญ	ศิริเนาวกุล	คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์
30. รศ. นฤมล	จีโยช	คณบดีคณะทรัพยากรชีวภาพและเทคโนโลยี
31. รศ. ดร. สิทธิชัย	แก้วเกื้อกุล	คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
32. ดร. ผ่องศรี	เวสารัช	สำนักวิจัยและบริการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ประเด็นระดมสมองเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย

เนื่องจากเกิดวิกฤติการณ์การขัดแย้งทางการเมืองครั้งใหญ่ ซึ่งนำไปสู่ความเสียหายและแตกแยกทางสังคมอย่างร้ายแรง ในช่วงเมษายน – พฤษภาคม 2553 มหาวิทยาลัยเป็นองค์กรหนึ่งซึ่งสามารถมีส่วนช่วยฟื้นฟูประเทศได้ มหาวิทยาลัยฯ จึงเชิญ นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้มีความรอบรู้ เป็นนักคิด นักปฏิบัติ และทำงานให้สังคม มาบรรยายเรื่อง การฟื้นฟูและขับเคลื่อนประเทศไทย ภายหลังวิกฤติ “เมษา – พฤษภาคม มหาวินาศ (2553)” และเชิญกรรมการสภามหาวิทยาลัยร่วมระดมสมองเพื่อหาแนวทางในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยให้มีบทบาทในการสร้างความสมานฉันท์และช่วยทำงานเพื่อสังคมที่ดีขึ้น

สรุปการบรรยายของนายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม

วิกฤติการณ์ครั้งนี้ สืบเนื่องจากความแตกแยกซึ่งสะสมมาหลายปีตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2547 และมีความรุนแรงกว่าครั้งใด ๆ มีขบวนการทั้งบนดินและใต้ดินเกิดขึ้นระหว่างผู้มีความขัดแย้ง มีความรุนแรงใช้อาวุธ วินาศภัย มีคนตาย คนเจ็บ อาคารถูกเผา สร้างความแตกแยกกว้างลึกในสังคมมากกว่าครั้งใด

แม้วิกฤติจะบรรเทาเบาบางลงเพราะการยึดพื้นที่ชุมนุมคืน ยุติการใช้อาวุธ แต่เป็นที่เข้าใจว่าความแตกแยก ขัดแย้ง มุ่งทำลายอีกฝ่ายหนึ่งยังคงอยู่ จึงมีสิ่งที่จะต้องนั่งนอนใจได้ หลายฝ่ายเห็นว่าควรใช้วิกฤติให้เป็นโอกาสฟื้นฟูประเทศ โดยส่วนของรัฐบาลได้เสนอแผนปรองดองแห่งชาติ 5 ข้อ คือ

1. ปกป้องรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์
2. การค้นหาความจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
3. การปฏิรูปสื่อ
4. การแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญ
5. การปฏิรูปประเทศไทย

กลุ่มคนนอกภาครัฐได้รวมตัวกันขับเคลื่อน ริเริ่มหาแนวคิดให้เกิดการปฏิรูปประเทศไทย ซึ่งจะเป็นทางที่ออกจากโครงสร้างที่ทำให้เกิดวิกฤติ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี เป็นแกนนำคนหนึ่ง มีนักคิด นักวิชาการ นักกิจกรรมสังคม นักธุรกิจ สื่อมวลชน ผู้นำชุมชน และอื่นๆ รวมตัวในรูปเครือข่ายซึ่งเริ่มคิดแนวทางไว้มาก เช่น การจัดสมัชชาปฏิรูปประเทศไทย การวิจัย การมีคณะกรรมการกำกับยุทธศาสตร์ การมีสำนักงานสนับสนุน เป็นต้น

ในขณะที่รัฐบาลเริ่มดำเนินการโดยอาศัยความมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ซึ่งรวมถึงฝ่ายวิชาการ สถาบันการศึกษา นักวิชาการต่าง ๆ เช่น ได้เชิญอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) เป็นประธานในการตั้งคณะกรรมการแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญ ในการปฏิรูปสื่อควมมีนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนเข้ามาร่วมด้วย

นายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม ได้รับเชิญให้ไปบรรยายในการประชุมสัมมนาเรื่องดังกล่าว รวมทั้งมีสื่อหนังสือพิมพ์มาขอสัมภาษณ์ จึงได้รวบรวมบทความ เรื่อง การฟื้นฟูและขับเคลื่อนประเทศไทย ภายหลังวิกฤติ “เมษา – พฤษภา มหาวินาศ (2553)” ซึ่งได้เสนอประเด็นดังนี้

1. เรื่องที่ควรทำ 6 ข้อ ได้แก่

1.1 การเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายบอบช้ำจากวิกฤติการณ์อย่างเหมาะสมทั่วถึงและรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ

1.2 การสร้าง “ความเป็นธรรม” และ “ความยุติธรรม” ที่เหมาะสมกับทุกคนทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมเสมอภาค ผ่านกระบวนการยุติธรรมที่เป็นอิสระโปร่งใส

1.3 การค้นหา “ความจริง” อย่างโปร่งใสโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลาง ให้ปรากฏต่อสังคมไทยและสังคมโลก

1.4 การฟื้นฟูอาคารสถานที่ กิจการ วิถีชีวิต จิตใจ และบรรยากาศทางสังคม ให้เข้าสู่ภาวะปกติ (ดีเท่าเดิมหรือดียิ่งกว่าเดิม)

1.5 การ “ปฏิรูปประเทศไทย” อย่างสร้างสรรค์ เป็นรูปธรรม และบูรณาการ โดยเป็นกระบวนการที่ประชาชนและฝ่ายอื่นๆ ทุกฝ่ายเข้าร่วมคิดร่วมทำอย่างสร้างสรรค์จริงจังและต่อเนื่อง

1.6 การเชื่อมโยงผสมผสานและประยุกต์ดัดแปลงให้เหมาะสมระหว่างเรื่องข้างต้นกับ “แผนปรองดองแห่งชาติ” ของนายกรัฐมนตรี (อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ)

2. วิธีดำเนินการ 3 ข้อ ได้แก่ “กระบวนการ” “ทัศนคติ” และ “สาระ” องค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนจะเอื้อซึ่งกันและกัน กล่าวคือ “กระบวนการ” ที่ดี จะช่วยให้เกิดทัศนคติที่ดีได้ง่ายขึ้นและมากขึ้น นำไปสู่การได้สาระที่ดี เป็นต้น

3. ระดับการดำเนินการ

ควรดำเนินการใน 3 ระดับเป็นหลัก ควบคู่กันไป ได้แก่

3.1 ระดับประเทศ (หรือระดับชาติ)

3.2 ระดับจังหวัด (หรือระดับกลุ่มจังหวัด)

3.3 ระดับตำบล (หรือท้องถิ่น เช่น หมู่บ้าน เขตนิเวศ ฯลฯ)

4. กลไกสนับสนุนการดำเนินการ

4.1 ควรมี “กองทุนฟื้นฟูและขับเคลื่อนประเทศไทย” เพื่อสนับสนุนการดำเนินการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น โดยมีกองทุนสำหรับแต่ละจุดดำเนินการ ทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับตำบล

4.2 ควรมี “หน่วยเลขานุการฟื้นฟูและขับเคลื่อนประเทศไทย” เพื่อประสานเอื้ออำนวยและสนับสนุนการดำเนินการฟื้นฟูและขับเคลื่อนประเทศไทยในแต่ละจุด/พื้นที่/ประเด็น

5. บทบาทของสถาบันอุดมศึกษา (และองค์กร/กลุ่มคนอื่นๆ โดยประยุกต์หลักการ แนวคิด วิธีปฏิบัติ ฯลฯ ทำนองเดียวกัน)

5.1 ควรมีการจัดให้สถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ได้มาประชุมปรึกษากันเกี่ยวกับบทบาท แนวคิด หลักการ แนวทาง และวิธีการ ฯลฯ ของสถาบันอุดมศึกษาในการสนับสนุน “การฟื้นฟูและขับเคลื่อนประเทศไทย” ดังกล่าวข้างต้น

5.2 อาจมีการเสนอให้ใช้แนวคิด “หนึ่งจังหวัดหนึ่งสถาบันอุดมศึกษา (หรือมากกว่า)” เพื่อกระจายภารกิจให้สามารถดำเนินการครอบคลุมทั่วประเทศได้พร้อมๆ กัน

5.3 สถาบันอุดมศึกษา (และองค์กร/กลุ่มคนอื่น ๆ) ที่มีความสนใจและพร้อมที่จะร่วมดำเนินการข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ ในระดับใดระดับหนึ่งหรือหลายระดับ ในประเด็นใดประเด็นหนึ่งหรือหลายประเด็น ฯลฯ ควรเลือกดำเนินการได้ตามที่สถาบันอุดมศึกษา (และองค์กร/กลุ่มคน) นั้น ๆ เห็นสมควร

รายละเอียดดังเอกสารแนบท้ายวาระ

สรุปการอภิปรายระดมสมองของสภามหาวิทยาลัย

นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม กล่าวว่า การปฏิรูปประเทศไทยกินความลึกซึ้งลงไปถึงโครงสร้างระบบ วัฒนธรรม ประเพณี การเมือง การศึกษา เศรษฐกิจ กลไกต่าง ๆ ของสังคม ประเทศ คนในมหาวิทยาลัย ชุมชน ธุรกิจ ควรมีบทบาทอาสาเข้าไปช่วยปฏิรูปฯ มหาวิทยาลัยนัดเรื่องใดก็เลือกดำเนินการเรื่องนั้น นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ให้ความเห็นว่า มจร. อาจดำเนินการในระดับจังหวัด โดยอาจเลือกจังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่จะดำเนินการให้ได้ผลเต็มพื้นที่ โดยร่วมมือประสานงานกับองค์กร/หน่วยงานอื่นๆ ด้วย เข้าไปช่วยสนับสนุน พัฒนาระดับฐานราก ซึ่งเป็นระดับที่สำคัญ ทำที่ท้องถิ่นขึ้นมาถึงจังหวัด

สิ่งสำคัญในการปฏิรูปคือ การเรียนรู้ ร่วมคิดร่วมทำ คือเข้าไปเรียนรู้ว่าจังหวัดราชบุรีมีทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล ธุรกิจ องค์กร กลไก กิจกรรมที่ทำอะไรบ้าง มีผลดำเนินการอย่างไร เพื่อไปคิดว่าควรสนับสนุนเขาอย่างไรจึงจะเหมาะสม การไปร่วมเรียนรู้ ร่วมคิดร่วมทำ จะทำให้เกิดการเรียนรู้จากการทำ และนำสิ่งที่เรียนรู้มาพัฒนาจะเป็นวงจรต่อเนื่องกันไป เป็นการปฏิรูปเพื่อให้ชุมชนรู้เรื่องของตนเอง ให้เขาสามารถจัดการกับตนเองให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้ โดยถือเป็นการให้การเรียนรู้กับนักศึกษา การวิจัย และการบริการสังคมของ มจร. เอง พร้อมกันไปด้วย

การปฏิรูปที่สำคัญคือการสร้างความเข้มแข็งจากระดับชุมชน ตำบล ไปจนถึงอำเภอ จังหวัด และทั่วประเทศ จะกลายเป็นฐานที่แข็งแกร่งแก่สังคมไทย ทำให้เกิดความเข้มแข็ง ความสามารถ ความสมัครสมานสามัคคี อยู่เย็นเป็นสุข การปฏิรูปบางส่วนชุมชนสามารถทำได้ด้วยตนเอง แต่บางส่วนต้องอาศัยคนเข้าไปช่วยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เรียกว่า Change Agent และ มจร. สามารถเล่นบทบาท Change Agent นี้ได้

มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ที่ต้องดำเนินการตามภารกิจของมหาวิทยาลัยอยู่แล้วคือ ให้การศึกษา ทำวิจัย และให้บริการแก่สังคม มหาวิทยาลัยสามารถผนวกการปฏิรูปสังคมในแนวทางที่ถนัด โดยถือเป็นการปฏิบัติการกิจของมหาวิทยาลัยและสามารถใช้งบประมาณสนับสนุนอย่างเหมาะสมได้

กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิกล่าวเสริมว่า มจร. มี 3 วิทยาเขต แต่ละวิทยาเขตควรขยายความสามารถช่วยชุมชนในท้องถิ่นในแนวทางที่มีความถนัด อาจเป็นเรื่องการให้การศึกษา อบรมวิชาชีพโดยไม่ได้รับปริญญา การให้ทุนการศึกษา ยกระดับ ปรับปรุงการศึกษาในบริเวณชุมชนใกล้เคียง มหาวิทยาลัย โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาใกล้เคียง

สำหรับการพัฒนาคุณภาพนักการเมืองให้มีจริยธรรม คุณธรรม นั้น นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ให้ความเห็นว่า ปัญหาสังคม ปัญหาประเทศสะสมมานาน จนเกิดวิกฤติ ไม่มีที่ท่าว่าจะหายไป มีความซับซ้อน มีระบบเข้ามาเกี่ยวข้อง มีเหตุหลายประการจับต้นชนปลายไม่ถูก ยากที่จะชี้ไปที่จุดใดจุดหนึ่ง จะชี้ไปที่นักการเมืองจุดเดียวก็ไม่ถูก การแก้ปัญหาไม่ใช่แก้ทีละเรื่อง ต้องแก้ 1 – 5 ซึ่งบางครั้งอาจใช้ยุทธศาสตร์แก้เรื่องที่สำคัญเพียง 2 – 3 เรื่องก็จะเกิดพลังคลี่คลายไปได้

นายกสภามหาวิทยาลัย เห็นด้วยกับแผนการปฏิรูป ฟื้นฟูประเทศ ดังที่นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม
เสนอ โดยจะนำไปหารือในการประชุมคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยร่วมกับผู้บริหาร (KMUTT Retreat)
ครั้งที่ 15 ในวันเสาร์ที่ 19 มิถุนายน 2553 ณ โรงแรมแมริออท รีสอร์ทแอนด์สปา กรุงเทพฯ ต่อไป

.....